

SPIS TREŚCI

O JĘZYKU I JEGO POPRAWNOŚCI — Andrzej Markowski	5
I ISTOTA JĘZYKA I JEGO FUNKCJE	5
II NORMA JĘZYKOWA I BŁĘDY JĘZYKOWE	10
III KRYTERIA POPRAWNOŚCI JĘZYKOWEJ	12
O JĘZYKU MÓWIONYM — Witold Kocharński	19
WYMOWA GŁOSEK I ICH POŁĄCZEŃ	19
I PISOWNIA A WYMOWA; WYMOWA SCENICZNA I POTOCZNA	19
1. Przyczyny różnic między pisownią a wymową	19
2. Typy wymowy polskiej	20
3. Zasady oddawania wymowy w tym poradniku. Znaki umowne	21
II WYMOWA SAMOGŁOSEK	25
1. Wymowa samogłosek ustnych	26
2. Wymowa samogłosek nosowych	30
3. Wymowa wariantów samogłosek nosowych	32
III WYMOWA SPÓŁGŁOSEK	33
1. Wymowa spółgłosek miękkich i zmięczonych	33
2. Wymowa spółgłosek tylnojęzykowych	36
3. Wymowa spółgłosek ł, ł', ł [u], r, r'	38
4. Dodatkowe e w niektórych przyimkach	40
IV ZMIANY BARWY GŁOSEK W RÓŻNYM SĄSIEDZTWIE	41
1. Spółgłoski dźwięczne na końcu wyrazu	41
2. Upodobnienia śródwyrazowe	42
3. Upodobnienia międzywyrazowe	44
4. Uproszczenia grup spółgłoskowych	46
5. Spółgłoski podwojone	50

WYMOWA WYRAZÓW	52
I WYRAZY-CYTATY I WYRAŻENIA-CYTATY — WYMAWIANIE I AKCENTOWANIE	52
II WYMOWA NAZW WŁASNYCH	54
1. Imiona pochodzenia greckiego i łacińskiego	54
2. Inne nazwy własne obcojęzyczne	55
III WYMAWIANIE I AKCENTOWANIE SKRÓTOWCÓW	59
1. Skróty a skrótownice	59
2. Typy skrótownic	60
IV ZALEŻNOŚĆ WYMOWY OD RYMU I RYTMU	62
1. Wymowa form u autorów dawniejszych	62
2. Zależność wymowy od rymu	64
3. Zależność wymowy od rytmu	65
4. Inne uwagi	65
V UWAGI O AKCENCIE	66
1. Akcent w wyrazach zapożyczonych	66
2. Akcent w pewnych formach gramatycznych	67
3. Enklityki i proklityki a akcent	67
4. Akcent chwiejny (nieustabilizowany)	69
5. Akcent na ostatniej sylabie	69
6. Akcent główny i poboczny	69
7. Akcent zdaniowy	70
O ODMIANIE WYRAZÓW	71
ODMIANA RZECZOWNIKÓW POSPOLITYCH — Andrzej Markowski	73
I UWAGI OGÓLNE	73
II WYBÓR RODZAJU GRAMATYCZNEGO	74
1. Rzeczowniki dwurodzajowe	74
2. Nieuzasadniona dwurodzajowość rzeczowników lub złe zasze- regowanie rodzajowe wyrazu	76
III ODMIANA PRZEZ PRZYPADKI I LICZBY	77
1. Dobór końcówki w odmianie rzeczowników rodzaju męskiego	77
2. Oboczności tematyczne w odmianie rzeczowników rodzaju mę- skiego	87
3. Dobór końcówki w odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego	88
4. Oboczności tematyczne w odmianie rzeczowników rodzaju żeń- skiego	90
5. Dobór końcówki w odmianie rzeczowników rodzaju nijakiego	91

6. Wymiany głoskowe w odmianie rzeczowników rodzaju nijakiego	92
7. Rzeczowniki o odmianie mieszanej	93
8. Rzeczowniki nieodmienne	94

ODMIANA RZECZOWNIKÓW WŁASNYCH OSOBOWYCH — Witold Kochański 96

I NAZWISKA MĘŻCZYŹN ODMIENIAJĄCE SIĘ WEDŁUG DEKLINACJI RZECZOWNIKOWEJ 96

1. Nazwiska zakończone na spółgłoskę	96
2. Nazwiska zakończone na samogłoskę	102

II NAZWISKA MĘŻCZYŹN ODMIENIAJĄCE SIĘ WEDŁUG DEKLINACJI PRZYMIOTNIKOWEJ 105

1. Nazwiska zakończone na -cki, -ski, -dzki	105
2. Nazwiska zakończone na -e	105
3. Nazwiska zakończone na -i, -y	106

III NAZWISKA MĘŻCZYŹN DWUCZŁONOWE 108

1. Nazwiska polskie	108
2. Nazwiska obce	109

IV NAZWISKA MĘŻCZYŹN NIEODMIENNE 110

V NAZWISKA KOBIET O ODMIANIE RZECZOWNIKOWEJ 110

1. Nazwiska polskie	110
2. Nazwiska obce	113

VI NAZWISKA KOBIET O ODMIANIE PRZYMIOTNIKOWEJ 113

1. Nazwiska na -cka, -ska, -dzka	113
2. Nazwiska na -owa	113
3. Nazwiska na -a	114

VII NAZWISKA KOBIET DWUCZŁONOWE 116

VIII NAZWISKA KOBIET NIEODMIENNE 117

IX IMIONA 119

1. Imiona polskie	119
2. Imiona obce	119
3. Nazwy par małżeńskich tworzone od imion	122
4. Imiona zwierząt	122

ODMIANA NAZW GEOGRAFICZNYCH — Witold Kochański 123

I NAZWY POLSKIE I SPOLSZCZONE 123

1. Uwagi ogólne	123
2. Odmienność nazw polskich	124

3. Dobór wzorca odmiany	124
4. Dobór końcówki dopełniacza	128
II NAZWY OBCE NIESPOLSZCZONE	129
ODMIANA INNYCH IMIENNYCH CZĘŚCI MOWY — Wi-	
told Kochański	132
I ODMIANA PRZYMOTNIKÓW	132
1. Dobór form przypadków, liczby i rodzaju	132
2. Stopniowanie przymiotników	133
II ODMIANA LICZEBNIKÓW	134
1. Liczebniki główne i ułamkowe	134
2. Liczebniki porządkowe	138
3. Liczebniki zbiorowe	138
4. Liczebniki nieokreślone	139
III ODMIANA ZAIMKÓW	139
1. Zaimki osobowe	139
2. Inne zaimki rzeczowne	141
3. Zaimki przymiotne	142
ODMIANA CZASOWNIKÓW — Barbara Klebanowska	143
I ZASÓB FORM I KATEGORII CZASOWNIKA	143
1. Formy czasowników	143
2. Kategorie czasowników	144
3. Postaci tematów form czasownikowych	146
II KLASYFIKACJA CZASOWNIKÓW	148
1. Uwagi wstępne	148
2. Grupy czasownikowe	155
3. Ruchomość końcówek czasownika	166
O ZWIĄZKACH SKŁADNIOWYCH MIĘDZY WYRAZA-	
MI — Barbara Klebanowska	169
SKŁADNIA WYRAZÓW PEŁNOZNACZNYCH	169
I SKŁADNIA RZĄDU	169
1. Forma dopełnienia: dopełniacz czy biernik	170
2. Forma dopełnienia: inne wahania	175
3. Związek rzędu w konstrukcjach przymiotnikowo-rzeczowniko- wych	178
4. Związek rzędu w konstrukcjach rzeczownikowo-rzeczowniko- wych	179

II SKŁADNIA ZGODY	182
1. Zgoda formalno-gramatyczna	182
2. Zgoda realnoznaczeniowa przy rzeczownikach dwurodzajowych	184
3. Składnia połączeń typu <i>kino Skarpa, huta Katowice</i>	185
4. Składnia zgody przy podmiocie szeregowym	186
5. Składnia zgody przy orzeczeniu imiennym	190
6. Składnia zgody przy przydawce przymiotnej	194
III SKŁADNIA LICZEBNIKÓW	195
1. Składnia liczebników głównych i zbiorowych w grupach imiennych	195
2. Orzeczenie przy podmiocie liczebnikowo-rzeczownikowym	198
3. Użycie pewnych rzeczowników w funkcji liczebników	201
SKŁADNIA WYRAZÓW POMOCNICZYCH W ZDANIU	203
I UŻYCIIE NIEKTÓRYCH PRZYIMKÓW	203
1. Wybór właściwego przyimka uwarunkowany znaczeniem	203
2. Inne kryteria wyboru przyimka	205
3. Użycie przyimków wtórnych (wyrażeń przyimkowych)	207
II SPÓJNIKI I ZAIMKI WZGLĘDNE	210
1. Użycie spójników pojedynczych	210
2. Użycie spójników podwojonych	212
3. Użycie zaimków względnych	215
III ZAIMKI OSOBOWE, ZWROTNE I DZIERŻAWCZE	219
1. Zaimki osobowe	219
2. Zaimki zwrotne	220
3. Zaimki dzierżawcze	221
INNE ZAGADNIENIA SKŁADNIOWE	223
I SKRÓTY SKŁADNIOWE	223
1. Użycie imiesłowowego równoważnika zdania	223
2. Użycie konstrukcji przyimkowych	226
3. Właściwe stosowanie skrótów przy dwu przyimkach	228
II SZYK WYRAZÓW W ZDANIU	229
1. Układ podmiotu i orzeczenia	229
2. Znaczeniowótórcza funkcja szyku	230
3. Szyk wyrazów pomocniczych	234
III ZAPOŻYCZENIA SKŁADNIOWE	236
1. Zapożyczenia w zakresie związku rządu	236
2. Zapożyczenia w zakresie użycia przyimków i spójników	237
3. Zapożyczenia w zakresie układu wyrazów w zdaniu	239

O WŁAŚCIWYM ROZUMIENIU WYRAZÓW I ZWIĄZKÓW FRAZEOLOGICZNYCH I O POPRAWNYM POSŁUGIWANIU SIĘ NIMI — Andrzej Markowski	243
WYRAZY I ICH TYPY	243
I BOGACTWO I RÓŻNORODNOŚĆ SŁOWNICTWA WSPÓŁCZESNEJ POLSZCZYZNY	243
1. Zasób wyrazów polszczyzny	243
2. Zasób słownictwa współczesnego Polaka	245
3. Typy usterek leksykalnych	246
II WYRAZY PODZIELNE I NIEPODZIELNE SŁOWOTWÓRCZO	248
1. Pojęcie podzielności słowotwórczej wyrazu	248
2. Błędy w używaniu wyrazów podzielnych słowotwórczo	249
3. Leksykalizacja	250
WŁAŚCIWE POSŁUGIWANIE SIĘ NEOLOGIZMAMI	251
I NEOLOGIZMY SŁOWOTWÓRCZE	251
1. Istota neologizmów słowotwórczych	251
2. Warunki poprawności neologizmów	251
3. Poprawność używania skrótowców	255
4. Używanie neologizmów z przyrostkami -owiec, -ówka, -ak i neologizmów bezprzyrostkowych	259
II NEOLOGIZMY ZNACZENIOWE	260
1. Istota neologizmów znaczeniowych i ich źródła	260
2. Warunki poprawności neosemantyzmów	262
3. Wyrazy modne jako swoisty typ neosemantyzmów	263
WŁAŚCIWE POSŁUGIWANIE SIĘ WYRAZAMI ZAPOŻYCZONYMI	271
I WYRAZY OBCE	271
1. Pojęcie wyrazu obcego i stosunek do takiego wyrazu	271
2. Właściwe posługiwanie się internacjonalizmami i wyrazami-cytatami	273
3. Zasady używania innych zapożyczeń właściwych	276
4. Posługiwanie się zapożyczeniami semantycznymi	278
5. Kalki językowe	282
6. Stopień przyswojenia wyrazu obcego a jego poprawność	284
II ZAPOŻYCZENIA WEWNĘTRZNE	286
1. Istota zapożyczeń wewnętrznych	286
2. Pożyczki leksykalne z gwar ludowych	287

3. Zapożyczenia z gwar miejskich	289
4. Regionalizmy leksykalne	290
5. Wyrazy przejęte z gwar środowiskowych	291

POSŁUGIWANIE SIĘ ZWIĄZKAMI FRAZEOLOGICZNYMI 297

I ISTOTA I TYPY ZWIĄZKÓW FRAZEOLOGICZNYCH 297

1. Przedmiot frazeologii	297
2. Typy związków frazeologicznych	299

II NAJCZĘSTSZE BŁĘDY FRAZEOLOGICZNE 301

1. Naruszanie stałości związków frazeologicznych	301
2. Błędy frazeologiczne w zakresie związków wymiennocłonowych	302
3. Pleonazmy	309

III ZAPOŻYCZENIA FRAZEOLOGICZNE 311

1. Poprawne zapożyczenia frazeologiczne	311
2. Niepoprawne zapożyczenia frazeologiczne	312

STYLISTYKA I LEKSYKOGRAFIA A POPRAWNOŚĆ LEKSYKALNA 315

I STYLISTYCZNE UWARUNKOWANIE SŁOWNICTWA 315

1. Pojęcie stylu	315
2. Słownictwo stylów mówionych	316
3. Słownictwo stylów pisanych	317

II NAJWAŻNIEJSZE SŁOWNIKI 319

1. Słowniki języka polskiego (ogólne)	319
2. Słowniki specjalistyczne	320

POSŁOWIE — Andrzej Markowski 322

BIBLIOGRAFIA — Witold Kochański 324

MINI-SŁOWNICZEK POPRAWNEJ WYMOWY — Witold Kochański 326

SŁOWNICZEK NAJWAŻNIEJSZYCH WYRAZÓW Z PODWOJONYMI SPÓŁGŁOSKAMI — Witold Kochański 331

SŁOWNICZEK WYRAZÓW-CYTATÓW — Witold Kochański 335

